

Crítica

David Bueno

Director de la Càtedra de Neuroeducació UB-EDU1st i divulgador científic

UNA ULLADA A LA NOSTRA LLAR

T,

L'any 1866, el polifacètic biòleg, naturalista, filòsof, físic, professor i artista alemany Ernst Hæckel va introduir el concepte d'ecologia, un terme compost de les paraules gregues *oikos* ('casa', 'habitatge' o 'llar') i *logos* ('coneixement', 'ciència' o 'raó'). De manera general, es defineix com la ciència que estudia les relacions dels éssers vius entre si i amb el seu hàbitat. És possiblement una de les disciplines científiques més transversals, atès que abasta coneixements de microbiologia, zoologia, botànica, geologia, fisiologia, genètica, climatologia, física, química, evolució, teoria de la informació i, fins i tot, sociologia, la qual ajuda a entendre les relacions dels humans amb la resta d'éssers vius i d'elements que componen la gran llar que compartim: la Terra. No debades, el significat etimològic d'ecologia és 'ciència de la llar'. Una llar on tots els elements interactuen entre si i on les accions d'uns repercuten de manera directa o indirecta sobre tots els altres.

Per conèixer una mica més aquesta llar que compartim, aquest mes us proposo dues lectures complementàries que ho aborden des de perspectives i estils ben diferents. Per començar, *Un tast d'ecologia. Un enfocament global de la vida i l'entorn*, de Dafne Jácome, ens ofereix una invitació a endinsar-nos en el vast i extraordinari àmbit de l'ecologia, i ho fa d'una manera molt peculiar. Al mateix temps que proporciona dades i explicacions molt valuoses i altament necessàries per entendre tots els fils que s'uneixen per formar el cabdell central d'aquesta disciplina científica, va fent que ens qüestionem un munt d'idees que potser donàvem per sabudes amb massa lleugeresa. Per exemple, sabem què té d'ecològic un tomàquet ecològic? Una persona que recicla és ecològica? Un problema mediambiental és també un problema ecològic? Som responsables de tots els canvis que s'es-

UN TAST D'ECOLOGIA. UN ENFOCAMENT GLOBAL DE LA VIDA I L'ENTORN

Autor: Dafne Jácome
Editorial: Edicions de la Universitat de Barcelona (2021)
Planes: 264

ABECEDARI SOCIOECOLÒGIC

Autora: Ramon Folch
Editorial: Mètode (2020)
Planes: 240

Cistells amb tomàquets. Dafne Jácome es pregunta en el seu llibre què té d'ecològic un tomàquet ecològic ACN

tan produint en el medi ambient i en la dinàmica dels sistemes terrestres? L'ecologia és, o hauria de ser, ecologista? Com diu textualment a la introducció: "La societat del segle XXI s'enfronta a reptes que qüestionen molts aspectes de la nostra vida, i l'ecologia es revela com una eina útil i eficaç [i jo diria que necessària i imprescindible] per comprendre els engranatges del món."

Un d'aquests engranatges som, precisament, nosaltres, les persones. Per això, la visió de l'ecologia no seria completa si no hi aportéssim també una visió socioecològica. Això és el que ha fet Ramon Folch, una de les veus amb més personalitat de la biologia actual a Catalunya, a *Abecedari socioecològic*. Entre moltes altres iniciatives i tasques d'àmbit nacional i internacional, Ramon

Folch va ser l'encarregat de dirigir les obres enciclopèdiques *Història Natural dels Països Catalans* i *Biosfera*.

A l'*Abecedari socioecològic* defineix una vuitantena de conceptes relacionats amb la socioecologia, una disciplina que Folch defineix com a "inexistent", però que fa referència a l'habilitat acadèmica per interpretar i resoldre els problemes ambientals combinant les ciències socials i el coneixement ecològic. Moltes de les entrades que conté provenen de les columnes que durant onze anys ha publicat puntualment a la revista *Mètode*, en què de manera sovint transgressora qüestiona molts dels axiomes que donem per fets, com per exemple, els referents a les paradoxes a què l'actual sistema socioeconòmic ens ha conduït.